

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile : . . . . . 200 Lei
Particulari : . . . . . 160 Lei
Membrii Agrului . . . . . 100 Lei

VALERIU TRAIAN FRENȚIU

DIN MILA LUI DUMNEZEU ȘI GRAȚIA SFÂNTULUI SCAUN APOSTOLIC AL ROMEI EPISCOP ROMÂN
UNIT DE ORADEA,

VENERATULUI CLER ȘI IUBITULUI NOSTRU POPOR CREDINCIOS DAR ȘI MÂNTUIRE DELA DOMNUL

„Să nu o sfâșiem, ci să aruncăm
sorți pentru ea” Ioan. 19, 24.

Iubiți Frați și Fii! Este creștinesc ca în fiecare dimineață cel dintâiu gând să ni-l înălțăm către Părintele luminei, carele a îndepărtat întunerecul dela noi și a făcut din nou să răsară soarele asupra noastră; cu atât mai creștinesc este, ca astăzi, când începem un an nou, când am ajuns la o piatră de hotar mai însemnată, și poate la cea din urmă din viața noastră, cel dintâiu gând în noul an, să-l ridicăm către Dumnezeu, din a cărui milă nise măsoară anii vieții noastre. Lui, Dumnezeului celui veșnic să-i aducem laudă și mărire, că ne-a dat să pășim și pragul acestui an nou.

Anul, pe care-l începem astăzi, are o deosebită însemnatate. Până la sărbătoarea Înălțării Domnului este prelungit iubileul anului sfânt, în care comemorăm împlinirea alor 19 veacuri dela răscumpărarea neamului omenesc prin patimile și moartea dătătoare de viață a Domnului.

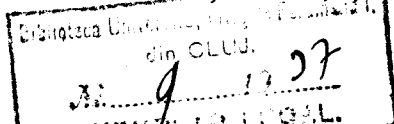
Se cuvine, ca în ziua cea dintâiu a anului, precum apoi și în toate celelalte ce îi urmează, cu recunoștință adâncă să ne gândim la patimile și moartea de pe cruce a Mântuitorului, stărnind în sufletele noastre adevărată părere de rău, deoarece și noi prin păcatele noastre, am contribuit la suferințele Lui.

Nemărginitele haruri câștigate pe lemnul crucii, Mântuitorul nostru le-a depus în sfânta sa biserică zidită pe S. Petru, după cum a fost promis când a zis: „Tu ești Petru și pe aceasta piatră voi zidi biserica mea” (Mat. 16, 18). Și prin această biserică toți oamenii din toate

veacurile să pot face părtași de ele prin cele 7 sfinte taine.

Amăsurat îndemnului părințesc al Vicarului Domnului de pe pământ, în acest an mai avem o deosebită datorință de împlinit, de a ne ruga și de a lucra pentru pacea, bunăstarea, înflorirea și lățirea Sfintei lui Dumnezeu Biserici. Acest îndemnul al Părintelui tuturor creștinilor al Preafericitului Părinte Papa Piu XI trebuie să-l urmăm cu toții conștiențios în acest nou an.

Iubiți Frați și Fii! Trecând prin orașele și satele noastre din Ardeal, vom vedea în fiecare câte două-trei, ba în comunele mai mari, dar mai ales în orașe chiar și mai multe biserici. La prima vedere ne-am putea închipui, că pe aici viața religioasă este foarte dezvoltată și bisericile cele multe au răsărit din necesitățile sufletești ale creștinilor însetați după o viață religioasă mai practică. Dacă însă le vom privi mai deaproape, vom vedea, că unele din ele nici nu au cruce, iară dacă intrăm în ele, vom vedea, că sunt de deosebite credințe și multe stau goale nu numai în zilele de peste săptămână, ci chiar și în Dumineci și sărbători. Deci nu dorul sufletelor, de a putea sta cât mai aproape de Dumnezeu, le-a înmulțit numărul, ci certele și desbinările dintre oameni și așa multele și deosebitele biserici fac dovadă nu de o viață religioasă mai dezvoltată, ci din contra de un indiferentism în cele sufletești și de o nepăsare a oamenilor de a afla adevărul. Ura i-a desbinat în mai multe biserici și acuma rămân acolo unde i-a dus soarta sau vânturile diferitelor rătăcirii religioase, și nu mai raționează, și nu mai caută dacă umblă pe

calea adevărată sau pe cea rălică. Cu toții mărturisesc, că numai una biserică este cea adevărată, întemeiată de Hristos, însă nu caută să se convingă, care este dintre atâtea aceea și nu au tăria sufletească să pornească pe calea adevărului și să între în unica biserică adevărată, singură mântuitoare, pe care Hristos Dumnezeu și deci nu oamenii au întemeiat-o pe piatra credinței, pe Sfântul Petru.

Hristos înainte de sfintele sale Patimi se roagă Părintelui Său ceresc pentru creștinii să rămână împreună și să nu se desbina.

„Părinte sfinte, păzește întru numele tău pe cei cari mi i-ai dat mie, ca să fie una, precum și noi“ (Ioan. 17, 11).

„Nu mă rog numai pentru aceștia, ci și pentru cei ce vor crede prin cuvântul lor întru mine, ca toți să fie una, precum și tu, Părinte, ești întru mine, și eu întru tine, ca și ei întru noi una să fie, ca lumea să creadă, că tu mai trimis. Mărirea care o ai dat mie, am dat-o lor, ca să fie una, cum și noi una suntem“ (Ioan 17, 20—22). Însă creștinii nu umblă, ca să împlinescă dorința din urmă alui Hristos și să fie una, ci se arată cu mai puțină stimă, cu mai puțină dragoste față de Hristos decât soldații păgâni, cari îl păzeau pe El, pe cel răstignit pe Cruce. Acelora le-a fost milă, ca să sfășie în bucăți cămașa Lui, care „era necusută, de sus țesută peste tot“ ci au zis „să nu o sfășiem, ci să aruncăm sorți pentru ea, a cui să fie“ (Ioan, 19, 24). Creștinilor însă nu li-e milă, ca nu numai cămașa lui Hristos, ci chiar și Trupul lui mistic, Biserica lui sfântă, să o sfășie în bucăți.

Deși se numesc creștini, nu-l ascultă pe Hristos, care zice: „Rămâneți întru mine și eu rămân întru voi. Precum mlădița nu poate să aducă roadă dela sine, de nu va fi în viță, așa nici voi de nu veți fi în mine. Eu sunt viță, voi mlădițele“ (Ioan 15, 4), ci se despart de vița dătătoare de viață, de Biserica lui sfântă. Nu ascultă nici de apostolul Pavel, care zice: „Nu este Iidov, nici Grec; nu este rob, nici slobod; nu este parte bărbătească, nici femeiască; căci voi toți una sunteți întru Hristos“ (Galateni 3, 28), pentru că nu este decât „un domn, o credință, un botez, un Dumnezeu și Tatăl tuturor, carele este peste toți și prin toți, și în noi toți“ (Efes 4, 5—6), ci se lasă seduși de proroci mincinoși, cari deși de multe ori sunt îmbrăcați în formă de oi, ca niște lupi răpitori se aruncă asupra turmei cuvântătoare a Domnului.

Iubiți Frați și Fii! Până în vremurile din urmă puteam zice: că Românii suntem împăr-

țiți numai în două biserici. Însă durere, acum nu o mai putem zice nici aceasta, căci și printre Români încep a se lăși sectele și zi de zi se pierd și fii de ai neamului românesc printre sectari. Și mulți dintre ai noștri se lasă să fie seduși de profeții mincinoși, cari lucră cu arma calomniei, a bațjocurei și a urei. În loc să ne apropiem și să ne unim, ne despărțim și mai mult. În loc să căutăm adevărul, și aflându-l în adevărata Biserică alui Hristos, care singură ne duce la mântuire, și să intrăm cu toții în aceasta naie alui Noe și trăind în pace și bună înțelegere, ajutorându-ne unul pe altul să ne putem câștiga bunăstarea noastră aici pe pământ și fericirea noastră din viața veșnică, ne certăm, ne urâm căutând numai plăcerea și bunăstarea noastră pământească.

În acest an ca și în cel trecut vom comemora Patimile mântuitoare ale Domnului. Cum Dânsul a suferit pentru noi, să suferim și noi pentru Dânsul, cum Hristos a purtat crucea pentru noi, să ne purtăm și noi cu răbdare creștinească crucile necazurilor și greutăților vieții noastre, oferindu-le acele pentru neamul nostru, pentru familiile noastre, pentru prietenii și dușmanii noștri. Cum Hristos s'a rugat înainte de Patimile Sale pentru unitatea bisericești sale și noi să ne rugăm mult, să ne rugăm zilnic pentru unirea tuturor în cea una, sfântă catolică și apostolică alui Hristos biserică; precum la fiecare sfântă Liturghie ni-se cere ca: „Pentru bunăstarea sfințelor lui Dumnezeu biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm“.

Mântuitorul a avut grije să ne învețe cum să ne purtăm în fața acelor dușmani ai noștri, cari vreau să ne răpească ceace avem mai scump, credința. El ne-a dat sfatul, ca profeților mincinoși să nu le credem. „Atunci de va zice vouă cineva: Iată aici este Hristos, sau iată acolo, să nu credeți“. Hristos este numai în biserică pe care Dânsul, Isus Hristos, a întemeiat-o pe Sf. Petru. Acelora, cari ascultă ademenirile lupilor, cari voiesc să le răpească sufletele, apostolul neamurilor le zice; „Sunt unii cari vă tulbură și vreau să strămute evangelia lui Hristos. Ci măcar și noi sau Îngerii din Cer de vor propovădui altceva de ce am propovăduit noi, anatema să fie“. (Galateni. 1, 7—8). Voi Iubiți Frați, ferii-vă turmele voastre de lupii cari încearcă să Vă răpească credincioșii, iar voi, Iubiți Fii, ascultați-i numai pe aceia, pe cari Hristos vi-i-a dat de păstori, și învățători „spre săvârșirea sfințelor la lucrul slujbei, spre zidirea trupului lui Hristos, până ce vom ajunge toți la unirea

credinței și a cunoștinței Fiului lui Dumnezeu; ca mai mult să nu fim prunci învâluindu-ne și purtându-ne de tot vântul învățăturii prin amăgirea oamenilor, prin viclesugul amăgitor al înșelăciunii". (Ef. 4, 12—14).

Iubiți Frați și Fii! În țările din Apus sunt mai multe orduri de călugări și mai ales de călugărițe, cari și-au ales partea cea mai bună, a Mariei, și duc o viață contemplativă în rugăciuni și mortificări continue, spre a repara vătămările zilnice, ce le primește Hristos nu numai dela cei necredincioși, ci și dela cei cari ne numim credincioși, însă prin păcatele noastre din nou și din nou îl răstignim pe Hristos.

Noi Românii nu avem astfel de orduri, de aceea trebuie, ca noi fiecare în particular să facem abnegații și să facem rugăciuni multe spre a ne arăta dragostea față de Isus Hristos și spre ispășirea păcatelor noastre și ale altora, cari fac, că **Prea Sfânta Inimă** a lui Isus străpunsă de sulița soldatului roman neîncetat să sângereze. Prin rugăciuni și abnegațiile noastre, precum ne îndeamnă Sfântul Părinte în Scrisoarea Sa de prelungire a anului Sfânt, să mai cerem, ca Răscumpărătorul neamului omenesc să lumineze cu raza luminii cerești sufletele întunecate ale necredincioșilor și dușmanilor lui Dumnezeu, ca rușinându-se și căinându-se de fărâdelegile lor, să-i îmbrățișeze cu îndurare la sânul părintesc. În acest scop înainte de încheierea Anului Sfânt într-o zi, ce se va stabili și publica înainte, atât în Biserica sf. Petru din Roma, cât și în toate bisericile catolice de pe întreg rotogolul pământului se vor face rugăciuni publice din partea Capului Văzut al Bisericii și a tuturor fiilor lui credincioși.

În anul pe care-l începem, să ne aducem

aminte „de cei ce întru nădejdea învierii veșnice au adormit, părinții și frații noștri, și de toți, cari întru cucerie și credință s'au săvârșit” și indulgențele, pe cari în acest an le putem câștiga în măsură mai mare și mai ușor, să le aplicăm întru folosul sufletelor lor, ca să le scurlăm suferințele din locul curățitor, și astfel mai îngrabă să ajungă la fericirea veșnică, ca apoi și dâșii să se roage pentru noi la tronul mării lui Dumnezeu, ca să depărteze de la noi „*spiritul trândăviei, al grigel de multa, al iubirei de domnie, și al grătrei în deșert, iară spiritul curăției, al umilinței, al răbdării și al dragostei*” să-l dăruiască nouă robilor Săi. Și astfel cea ce nu putem face prin ordurile contemplative cari ne lipsesc, să suplimentăm, sufletele eliberate din purgator prin indulgențele câștigate de noi.

Iubiți Frați și Fii! Rugându-vă ca aceste îndemnuri părintești să le primiți în inimile voastre, din tot sufletul Vă doresc tuturor „An nou fericit” bogat în fapte bune și mângăieri sufletești. Iară „*Cela ce în tot timpul și în toate ora în Cer și pe pământ este închinat, și preamărit, Hristos Dumnezeul nostru, să primească rugăciunile noastre și să ne îndrepteze viața noastră spre poruncile Sale. Să ne ocolească cu sfinții săi îngeri, ca prin mijlocirea lor fiind păziți și povățuiți să ajungem la unirea credinței și la cunoștința mării Sale neapropiate. Amin.*”

Darul Domnului nostru Isus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împătășirea Sfântului Spirit să fie cu voi cu toți.

Dat în Reședința noastră episcopescă la începutul anului Domnului 1935, al Episcopatului Nostru al XXIII-lea.

† EPISCOP VALERIU TRAIAN.

PARTEA NEOFICIALĂ.

Gânduri de Anul Nou.

Între noi zăbovește o aripă târzie de toamnă. Vântul nemilos își rupe mantaua prin ramurile despuiate de podoabe, iar cerul plumburiu apasă greoiu peste deșertăciunea acestei lumi și amenință să se desprindă în fulgi reci de zăpadă. E pragul iernii. Sorocul grijilor pentru ziua de mâine.

Griji? Care anume?

Pivnițele ne sunt pline de lemne, iar paltonul blănit așteaptă să ia locul demi-ului. Galoși, șoșoni și tot echipamentul așteaptă gata. Nu mai lipsește decât desprinderea furtunoasă a norilor și fulguirea spornică și continuă. E atât de frumos să te plimbi când ninge!

Am eșit pe stradă. Trotoarul era umed și plin de noroi. Plouase. O ceață deasă mai adăsta și îmbrăca orașul într-o păclă fumurie. Pe stradă era totuși o animație neobișnuită. Ajunul sărbătorilor scosese toată lumea din casă. Cete de copii și părinți se opreau și priveau cu admirație nesfârșitele frumuseți și bunătați expuse prin vitrine. Mici și mari treceau totul în revistă și din noianul de minunății alegeau cu ochiu lacom obiectul, care le-ar satisface mai mult dorințele și capriciile.

— Mămică, eu vreau trenul și vaporeșul acela. Și șinele, mămică!

— Bine puilul mamei.

Și mămica își luă odrasla și intra cu greu în prăvălie, căci tocmai atunci o altă mămică, precedată de o fetiță și încărcată de cumpărături, încercau să răsbată afară. După ce a intrat s'a oprit în fața teighelei fericitului negustor și a început cumpărăturile.

Am trecut mai departe. La altă vitrină o tânără pereche spinteca cu priviri lacome geamul orbitor de luminat.

— Ce frumos e inelul de colo!

— Da, e cu briliante.

— Să fie oare scump?

— Să intrăm să vedem. — Și în creerul soțului gândul continuă în tăcere. — »Am să i-l iau de Anul nou.«

Și la fiecare vitrină la fel. Ce folos să vi le'nșir pe toate! Fiecare își are admiratorii săi și fiecare magazin e plin.

Fețele tuturor strălucesc de fericire și bucurie. Mulțumirea s'a sălășluit în inimele lor și a înflorit pe fețele îmbujorate.

E ajuns de sărbătoare. E zi când mâna se vără mai adânc în punga, care nu mai are băieri și scoțeste bine, bine. Și găsește pentru fiecă banul trebuincios. Odată e în an Sfântul Vasile. Și atunci cade-se, ca fiecare să-și poată satisface »micile și nevinovatele dorințe«.

Și e adevărat. Nașterea Mântuitorului și Anul nou varsă în inimele noastre atâta bucurie, încât nu mai găsești fețe triste.

Și am plecat mulțumit spre casă. În suflet duceam aroma fericirii culeasă din privirile pline de mulțumire; zumzetul glasurilor mai fragede ca oricând.

Dar la marginea trotuarului unei străzi lăturalnice, sub straja unei troițe, am întâlnit un trup schilod și gol ce se 'ntindea zadarnic și cerea în pustiu milă dela trecători. Piciorul lipsă, arătau că ciungul se luptase cu inimă cândva în războiu. Iar cârjile care se rezemau de grilajul troiței arătau chinul și amărăciunea celui sortit să ducă o viață de mizerie, soră cu moartea. Și lumea se perânda grăbită, cași scăpata dintr'un iureș, iar implorările ciungului se pierdeau prin ceață.

»Dă, Doamne, și dumneata

Din ce Dumnezeu ți-o da!«

Și glasul răsbătea atât de tânguios, atât de trist! Iar trupul schingiuit de pe crucea troiței parcă reînvia eternele-i cuvinte:

»Din ceea ce vă prisosește dați săracilor!« Dar lumea era zorită. Cuvintele de îndemn ale Mântuitorului sunau în deșert.

O întâmplare de toate zilele; un fapt divers, care mai ales acum, nu e observat de nimeni. Dar oare e bine ca astfel de fapte să nu fie cumpănite? Să nu fie analizate și trecute prin lentila credinței noastre? Cred că nu.

Față de acești ciungi, schilози și față de oricare om lipsit, avem o datorie imperioasă, de a le veni în ajutor. Și această datorie are la bază două puternice obligațiuni: socială și morală.

Ați privit vre-odată un mozaic? Ați văzut mulțimea bucățelelor de piatră din care e compus? Și poate ați remarcat mulțimea culorilor și neegalitatea părților care îl compuneau, atât ca mărime, cât și ca bogăție de culoare. Privit însă în complexul său mozaicul ne-a apărut o operă de o perfecțiune artistică desăvârșită. Părțile cu lumini bogate au împrumutat din belșugul lor de culoare celor cu lumina mai stinsă, dând astfel armonia artistică, ce desfătează pe spectator.

Un ce asemănător este și societatea noastră. Un conglomerat, făcut de o mână iscusită, care punând alături ființe omenești inegale, a dat cea mai perfectă și armonioasă creație.

Doar că noi suntem mai răi decât pietrele mozaicului. Egoismul nostru este atât de mare, încât din darurile ce le avem, nu răstrângem nimic asupra altora. Deși ele nu sunt ale noastre decât temporar, căci »al meu este argintul, al meu este aurul« — spune Domnul prin profetul său.

Deaceia azi, când sufletele noastre sunt pline de mărirea celui ce s'a născut în Betleem, să nu ne uităm de îndemnul și pilda care ne-a dat-o El în viață. Să plecăm urechea la cei cari ne cer sprijinul și rupând din mult-putinul nostru, să le venim în ajutor. Și atunci Dumnezeu va răsplăti fapta noastră așa cum ne spune Sf. Scriptură: — »Dați și se va da vouă măsură bună și îndesată«.

Aurel Pop.

— **AGRU-1 la Drighiu-Sălaj.** Cu ocazia aniversării alor 16 ani dela Unirea Ardealului cu Patria Mamă, *Agru-1* parohiei noastre din Drighiu a aranjat o frumoasă șezătoare populară cu program religios și național. După participarea la serviciul divin sătenii, sub conducerea pâr. Șt. Sabo, a d. dir.-înv. Ioan Veșean și a d. Ambroziu Pop, vice-președ. Agru-lui parohial, s'au adunat în localul școlii primare din loc, unde s'a desfășurat programul șezătorii. S'a început cu „*Împărate ceres*“ urmând apoi „*Innul Național*“, după cântarea căruia d. dir.-înv. I. Veșean a vorbit despre „*Însemnătatea zilei de 1 Dec. 1918*“. Ceva mai apoi între alte puncte din program, vorbi pâr. Șt. Sabo despre „*Prețul omului cu convingeri creștine*“. Urmă o serie întreagă de cântări, declamări, jocuri naționale românești etc., executate de copii, încheindu-se șezătoarea cu conferința d. Pop Dumitru (senior) despre „*Necesitatea antirevizionismului românesc*“. Poporenii s'au întos la casele lor cu suflet mulțumit, mândri de credința și neamul din care au fericirea să facă parte.

Impăcarea.

Lin, majestos coboară amurgul Serii de Crăciun. Prin ceața străzilor învăluite în penumbră, alb-cenușiu licărește zăpada de ieri și prin cele mai multe geamuri se strecoară deja lumina lămpilor în întunerecul bănuitoare, Sf. Seri de Crăciun.

În camera unei locuințe elegante, pompoase din capitală, doamna casei își trăește fără speranță lunile, zilele. Zdruncinată de ofiță, legată de pat, a apucat o pe dânsa Sf. Seară, pe care în anul trecut a sărbătorit-o încă în lux și pompă, cu petreceri sgomotoase, înconjurată de o cunună de oaspeți. Dar aceasta nimeni n'a bănuț-o, doar numai bărbatul, care însă n'a prea luat lucrul în serios, deoarece pe lângă multiplele-i ocupațiuni, nu a avut timp să dea atențiune și la aceasta. Banca, afacerile, cluburile îi răpesc de multe ori și orele de noapte. Femeia, însă, se ofilea încet, dar cu siguranță matematică. În timpul căsniciei lor de 15 ani, imensa șampanie rece, chefurile până 'n zori de zi și viața i trăită cu totul independent de soț, îi grăbiau ofilirea.

— Unică lor fetiță a fost crescută numai de bonă. Bătrâna și buna crescătoare, pentru plăcerea fetiței, împodobe în fiecare an cu cea mai mare grije pomul de Crăciun.

Pom de Crăciun... Crăciun!... Bolnava își îndreaptă nerăbdătoare atenția spre propriile ei gânduri. Ce va să zică aceea, Crăciun?... S'a născut Cineva a Cărui nume adeseori l-a auzit în copilărie dela măică-sa. Dar, după ce i-a murit mama, ea devenise fată mare, — s'a măritat, uitase însemnătatea mai profundă a acestei sărbători. N'a avut timp să mediteze: a fost frumoasă, bogată și sărbătorită; cum i-ar fi trecut prin minte să mai mediteze asupra Crăciunului ce amintește coborîrea pe pământ a Unui Copilaș, născut într'un grajd părăsit! Numele Acestuia l-a pierdut în savurarea plăcerilor lumești, în negura indiferențismului și a uitării. Și acum în zadar își freacă mâinile de frunte, nu poate pronunța numele Acela, care nu i-a fost înscris în inimă.

O nerăbdare ciudată o mână mereu, gândurile ei se reîntorc într'una aci. Nu-și înțelege simțirile, emoția. Ca și când ar aștepta pe cineva, privirea-i e ațintită tot spre ușa.

Între timp se deschide ușa din spre salon și, prin sufragerie, observă marele și bogatul pom de Crăciun. Lângă pom, cu înfățișare evlavioasă, stă bona, fetița se joacă pe pământ cu cele mai noi jucării, iar într'un colț al camerei, șezând pe un fotoliu, soțul nepăsător își netezește barba mătăsoasă. Scânteiilor lucesc pe pom micile becuri colorate, numai pe ramurile de jos ale pomului licăresc câteva luminițe de ceară.

»Atât de rece e iluminarea aceasta și atât de monotonă este seara aceasta, fără ceata obișnuită a oaspeților« — gândește bolnava și privirea-i cade oboșită de pe tabloul sărbătoresc. Unde sunt acum prietenii cu rochiile lor de gală și domniile în smokciguri, cari, în anul trecut au admirat minunatele ei toalete și laudau cu însuflețire splendidul pom de Crăciun, bogata cină și luxul ei strălucitor? »Mama totdeauna îmi spunea, că Acel copilăș sărac este Fiul lui Dumnezeu, să nu uit niciodată învățăturile Lui! A spus că sunt foarte frumoasă și că aceasta este mare primejdie pentru cei slabi de suflet. Da, — da, acum sunt foarte slabă și aceasta e destulă primejdie pentru frumusețe, tinerețe... Îmi mai zicea: Crăciunul e sărbătoarea să-

racilor pe cari să nu-i trecem cu vederea în aceasta zi... Dar le colectam bani în urne, apoi trec și pe la reuniunea femeilor înainte de Crăciun, unde asemenea se colectează. Adevărat, aici n'au voie să între săracii cu haine zdrențoase, personalul are ordin încă de pe vremuri, să nu le deschidă ușa! Soțul meu nu-i poate suferi — și nici eu nu-i pot privi — mi-e groază de ei săracii!...«

Nici nu observă, că între timp obrazul i se aprinde de senzația internă a rușinii, conștiința contrazicându-i gândurile și enervată, aprinsă de febră, apasă butonul să vie sora de caritate. Aceasta intră și după ce i-a aranjat pernele — iese tiptul din cameră.

Dar, cum se face că ușa rămâne în urma ei deschisă și bolnava se uită în sufrageria întunecoasă. Speriată brusc, strigă răgușit. Frica îi paralyzează membrele, simte cum inima îi amorțește, crede că va leșina numai de cât.

În sufragerie stă un om. »Cine e acesta? Cum a intrat aici? Cine i-a dat drumul și ce vrea?!« Ar vrea să țipe dar nu poate, se uită numai îngrozită la străin, până când forța-i vitală o părăsește.

În fața ei, dincolo de pragul obscur al ușii, stă în haine de cerșetor, palid, cu părul zburdant și cap desco-perit, omul. De sub hainele rupte, sgriburos se reliefează picioarele vinete, goale; pe umeri, față și mâini cicatricele rănilor abia închise, stărnesc scârbă în doamna bolnavă. Ochii triști și adânciți se lipesc de obrazul femeii, când, iată că buzele lui galfede, lipsite de sânge, se deschid ca să vorbească: »Eu sunt acela la care te gândeai. Cerșetorul sărac, flămând, care de atâtea ori înzădar bătea la ușa ta, — la inima ta. Eu sunt, — în figura copilului sgriburind de frig, — a mamei ce plângea cu amar, — a invalidului, a cerșetorului chinuit, — totdeauna eu sunt. Mă rog de multe ori în pragul ușii tale pentru o bucată de pâine, pentru o haină aruncată, pentru câțiva bani. Nu-ți cer altceva, decât ceea ce prisosești, dar aceasta ți-o cer din inima ta și nu din urna binefacerii!«

»Biată femeie, — ce ai făcut cu inima aceea pe care a crescut-o mama ta cu atâta grije și care inimă e lipsită de bucuriile curate ale ajutorării? ...

Te compățimesc, pentru că în minutul acesta tu ești mai săracă decât toți aceia în numele cărora am venit. Pentru că ce altceva poți duce cu tine pe drumul acela pe care trebuie să pășești cu sfârșitul acestei vieți pământești, decât numai gustul amar al fructelor vieții trăite în străluciri mincinoase și amăgitoare — tu, sărmană, copilă bolnavă?! ...«

»Dar nu te teme! Eu nu vreau să te acuz, ci să-ți dau ajutor. Sufletul unei mame acolo sus se roagă, plângând, pentru tine și un suflet de copil aici jos așteaptă inconștient ca atâta vreme, cât trăiești pe acest pământ, să-i faci cunoscut numele meu! ...

»Pentru că eu sunt Acel cerșetor al dragostei oamenilor, Care m'am născut în iesle, în noaptea de Crăciun și am murit la Paști pe cruce... Și ceea ce am dat în viața mea neamurilor acestei lumi, când le-am oferit inima mea fierbinte de iubire și sufletul meu implorator de dragoste, — *acelea toate le poți vedea aici pe mine atâta timp cât va fi un om pe pământ, care nu înțelege cuvântul dragostei mistice!*

Străinul după aceste vorbe își întinde mâinile pe care se văd urmele sângerânde ale cuielor. Sângele

fașnește cu putere din picioare, deasupra frunții albe, printre pletele udate de sânge, apare cununa aspră de spini care brăzdează răni adânci pe fruntea sacră. În dreptul inimii, haina ruptă devine translucidă, sub ea se vede rana unei împunsături teribile, din care svâcnește sângele; iar ochii femeii bolnave — în spasmul febrei — zăresc și contururile unei cruci negre. Raza ochilor zdrobiți îi pătrunde în inimă, excitând-o la scoaterea unui suspin adânc, în timp ce figura de martir al Mântuitorului, înfășurată în lumina de glorie, dispăre, încetul cu încetul, în întunerecul camerei.

Timp de mai multe minute privește, bolnava, în extaz mut, această aparafiuone. Impresionată până în adâncul sufletului, ca și când din toate părțile ar străbate lumină spre ea, vede în fața sa calea Micuțului din Betleem până sus la crucea de pe Golgotha și cu strigătul de »Isuse, Isuse! cade amețită pe pernă.

La strigătul acesta, soțul cu cei din casă, găesc pe bolnavă în complectă agonie. Medicul, chemat în pripă, stă uimit în fața bolnavei. Dar deodată numai femeia se mișcă, se ridică în pat și, privind peste capetele celor prezenți, dincolo de pereții camerei, glăsuște lin:

»Cineva, care suferă de foame și de frig, stă în fața ușii. Lăsați-l să intre căci așa dorește El. Dați-i totul, absolut totul. Să vie aici la mine, — flămânzește, sgriburește și este atât de zdrențuros ca Acela care a fost aci. Nu mai e admis să suferă, — nu, nu. Să intre!« Pretinde aceasta aproape plângând, după ce soțul iese afară reîntorcându-se nu peste mult îngrozit, cu o femeie săracă, în brațele căreia sgriburește învelit în cârpe, un copilăș schilav. Femeia se oprește speriată în pragul ușii, ștergându-și la repezeală lacrimile cu mâinile învinețite de frig.

»Iertați-mă că am venit aici. Flămânzim, n'avem o bucăică de pâine, nici o bucată de lemn pentru foc, soțul meu zace bolnav . . . Crăciunul nostru este foarte trist! În numele lui Isus, Vă rog puțin ajutor«.

»Repede, repede! Dați-i rochiile mele de mătăasă, blana, pantofii . . . aduceți multă mâncare, — dați-i pomul de Crăciun, colierul . . . Vai, n'o lăsați să sgriburească, — n'o lăsați să sângereze, — legați-i rănilor, — țipă disperată cu ochi înfierbintați, — luați-i de pe cap cununa de spini, — scăpați-o de acea cruce mare de lemn, — iute, iute căci se rostogolește pe mine. Isuse, ajuta-mă!«

Istovită, cade iarăși pe perină. Cei din jurul ei înțeleg că aici s'a petrecut ceva supranatural și conduc afară femeia săracă, care părăsește casa încărcată cu tot felul de bunuri.

Sub pomul de Crăciun luminițele sunt pe sfârșite, numai minusculele becuri electrice își mai împrăștie razele lor slabe. Personalul s'a retras și el, numai sora de caritate șade lângă bolnava, care doarme liniștită de câteva ore. Soțul se plimbă nervos din cameră în cameră, din când în când se nhoalbă în obscuritatea ramurilor de molift, mai aruncă și câte o privire în noaptea albă de zăpadă. Și când de odată numai se aude dangătul clopotului ce chiamă credincioșii la slujba de miezul-noptii, — ca unul ce a fost surprins de gânduri neobișnuite, — se cutremură enervat. Apoi trece în camera bolnavei, unde îl primește cu privire blândă, senină și spiritualizată, soția lui. Pe fața femeii nici urmă de vreo emoție, pe trăsăturile-i blânde se întipărește o nouă expresie, în ochii ei strălucește lumina unei vieți mai pure, mâinile zac înclăștate pe plapomă. Cu zâmbet grațios se adresează soțului ce intră:

»Minunat vis am visat! Am umblat — cu o cruce mare pe umeri — deasupra stelelor, pe un drum lung ce ducea mereu în sus! Dar la capătul drumului greu stătea . . . și acolo m'aștepta în strălucire albă de nedescris, cu brațele deschise, — Domnul Isus«.

— F. —

Lumină nouă . . .

Mântuitorul înainte vestit de proroci a venit. Corul îngerilor i-a cântat la naștere, păstorii cari s'au dus la peștera din Betleem l-au adorat în iesle și-au dus pretutindenea vestea cea nouă. Dar el n'a venit numai pentru poporul jidovesc. Tuturora, El le-a adus mântuirea după cuvântul Prorocului: »Neamurile vor căuta lumina sa« (Isaia 60,3).

De aceea, când suntem în pragul unui nou an, să medităm câtuș de puțin, despre acea lumină.

Abia s'a născut noul Împărat și trebuia să străluciască lumina sa în întunerecul popoarelor: cași o rază a soarelui dreptății steaua sa, s'a ridicat peste lumea păgână. Craii atrași nu atât prin puterea ascunsă a darului, cât mai ales prin strălucirea stelei, au venit din Orient, să recunoască pe Mântuitorul lor și să i se închine.

Magii n'au fost decât precursorii Lui. Spre a duce la Christos toate neamurile pământului, trebuia mai mult ca o rază de soare și mai mult ca o stea: trebuia ca El să se arate lumii în toată strălucirea Sa: trebuia să propovăduiască în Iudeea și Galileia doctrina sublimă pe care s'o dea și s'o lase drept moștenire scumpă Apostolilor și Bisericii până la sfârșitul veacurilor.

Ori chiar El e lumina cea nouă, care va trebui să mântuiască și străluciască neamurile dela un colț la altul al pământului, lumina vieții, lumina cea adevărată, care avea să lumineze pe tot omul ce vine în lume.

Fără îndoială, că înainte de El, cași azi, soarele în fiecare dimineață se arăta la orizontul depărtat, dând ființelor ce locuiau pământul lumină și viață. Dar aceasta lumină nu încălzia și nu dădea putere decât trupului. Oamenii aveau lipsă de o altă lumină: aceea, care să încălziască și să dea putere sufletului, căci el era cufundat în întunecimea cea mai jalnică. Oamenii uitaseră pe Dumnezeu, ca să adoare idoli, ciopliti cu mâna, din piatră și lemn.

Astfel ei, despărțiți de Stăpânul suprem puteau oare cunoaște scopul vieții ori adevărul? Chiar geniile cele mari, un Socrate, un Platon, un Aristotel, în chestiunile cele mai vitale erau jocul eroarei ori prada îndoielii. Intreaga omenire era într'adevăr cufundată și zăcea în întuneric și în umbra morții, rătăcind în căutarea adevărului, a binelui, a fericirii, pe cari nu le găsea.

Dar planurile Domnului nepătrunse sunt! Când într'o lume păgână, stricăciunea moravurilor făcea ra-

vagiile întinse pe cari ni le descoperă Sf. Paul în cartea către Romani, cari erau pe atunci considerați de poporul cel mai civilizată; când păgânismul răspândia un desgust de adevărat cadavru, când Satana stăpâna sufletele dornice după libertate și le ținea sclave păcatului, morții vesnice, atunci, iată că apare în istorie Christos.

El e lumina lumii care strălucește ca un nou soare căci e adevărul. Eu sunt adevărul! La vederea acestei lumini, urmându-o oamenii, găsesc drumul pierdut al fericirii, căci El e calea: Eu sunt calea! El le dă o nouă viață, preludiul celei veșnice, dându-le viața darului prin credință și dragoste căci El e viața. Eu sunt viața! Isus aduce în lume Adevărul pe care îl arată lumii: descoperă tainele împărăției lui Dumnezeu. Ca s'o câștigăm ajunge să facem și pașim pe urmele Lui. Cine îi imită nu se înșeală. Calea ce o arată ne duce cu siguranță la Ceriu căci El ne a spus: »Eu sunt **Calea, Adevărul și Viața**«. Viața și-o dă, ca nouă să ne câștige acele canale de apă vie, cari sunt sfintele Taine, mijloacele cele mai potrivite de mântuire. Așa că El este în Testamentul Nou, farul luminos care apără sufletele și le dă puterea grației. Cu-

vântul său, ne face să avem încredere în El, pentru că e chiar Dumnezeu, care nu înșeală, iar nici nu se înșeală.

Învățătura lui o cunoaștem din Sfintele Cărți, mai ales Sfintele Evanghelii, unde sunt consemnate cuvintele și faptele Lui mărețe și minunate. Precum odinioară, așa și azi Isus ne vorbește și ne va vorbi până la capătul veacurilor prin Biserica sa și prin Vicarul Său de pe pământ. Biserica e păzitoarea infalibilă a adevărului. Cine merge la dansa, merge la lumina adevărată și nouă, care e Christos, autorul ei. Aceasta luminează umple imensitatea cerească, coboară pe pământ ca să lumineze întunecul acestei lumi, prada viciului și corupției.

Să cerem acestui Stăpân ca să ne arate calea cea singură ducătoare la scopul nostru ultim: Dumnezeu; să luăm viața darului dela acela care e autorul vieții; să primim adevărul sublim care l'a adus în lume, care covârșește și umple mintea noastră atât de supusă greșelii.

Aceste motive să ne fie meditația cea sfântă, acum în pragul unui nou an creștinesc.

Păr. Nic. Cristea.

Etnoconii

Proiectul de lege pentru autorizarea avortului

Va să zică ucigașii de popor. Aceștia sunt autorii noului proiect de lege pentru îngăduirea avortului. Parcă demonii au părăsit iadul, locul osândei de veci, și își fac de cap, prin uneltele lor înconștiente, oamenii cei răi, în lume. Nu le-au fost de ajuns hecatombele din timpul marelui război. Cele 800.000 de vieți românești jertfite Molohului războiului au fost un fleac. Legiferanții noștri vor să permanentizeze crima pruncuciderii, dând voie fiecărei femei însărcinate să scape de rodul pântecelui ei și, mai ales, de grija creșterii copiilor, alegând, după plac, unul din cele trei avorturi pe care domniile lor ar înțelege să le încuviințeze: etic, eugenic sau medical. Vorba lui Don Carlos din piesa teatrală cu acest nume a lui Schiller: »Omorul e lozinca acum«. Se pare că iadul n'a recoltat destule vieți omenești prin armele ucigașe ale bărbajilor, în timpul războiului. Acum, vrea o recoltă și mai bogată de vieți nevinovate pe care să le înăbușe mamele, »în subsol« (vorba bolșevicilor ruși). Vom avea, deci și noi, ca în Caucazul lui Ștalin, tot câte patru avorturi, la o naștere.

În fața acestei nemai pomenite aberații mintale a legiferanților noștri, e neapărată nevoie să improspătăm *poruncile moralei creștine și ale stintelor canoane bisericești*, fiindcă prea s'au dat cu totul uitării. *E o datorie nu numai de conștiință creștinească, ci primordial patriotică*. Nici o problemă nu interesează mai mult viitorul țării și al neamului, ca problema populației. O legislație cuminte va căuta prin toate mijloacele să încurajeze sporul populației, nu să-l reducă, îngăduind epidemiile și mai ales, avortul. Un Mussolini organizează, pentru țara sa, ziua mamei și acordă premii naționale femeilor cu peste 12 copii în viață. La noi? Concursuri de frumuseță! S'au văzut miniștri, în funcțiune, prezidând asemenea etalări ale cărnii și ale pielii. »Câta depărtare, Doamne, dela vierme până la astru!« Dar să intrăm în materie.

Noțiuni preliminare. Avortul e expulsarea violentă și prematură a copilului din sânul mamei. El poate fi voluntar, direct și indirect, sau involuntar. E involuntar, dacă expulsarea se face printr'un accident nedorit de mamă sau de alte persoane. Se numește și avort accidental sau natural. El poate fi pricinuit nu numai de căzături, sguđuiri violente, exerciții excesive, lovituri pe pânțec, ci și de băi prea calde sau prea reci, de nepotrivite spălări de picioare, poticniri, sdruncinături în trăsura, mirezme puternice și neplăcute, emoții vii, lovituri morale, necazuri mari. Avortul e direct voluntar, când e premeditat și voit, fie ca scop principal, fie ca mijloc pentru a păstra sănătatea mamei. Se numește și avort provocat. La acest avort se pot reduce și anume proceduri chirurgicale: embriotomia, craniotomia ș. a., cari toate consistă în sfărâmarea pruncului în sânul mamei, în caz de naștere primejdieoasă. E, firește, multă analogie între avort și astfel de operații chirurgicale. Totuși, embriotomia e deosebită de avortul propriu zis. Dacă avortul nu e voit direct, nici ca scop, nici ca mijloc, dar prevăzut și îngăduit ca urmare probabilă a unui act liber și legitim în sine, nu se poate spune că e provocat; cel mult, indirect voluntar. Exemplu: O mamă, pentru a scăpa de friguri ia un leac, al cărui efect direct nu e expulsarea »foetus«-ului, dar care știe că poate să producă, eventual, și acest rezultat. Alta face un lucru greu (ridicături, călătorii, etc.).

Cum se pune chestia? Nu ne ocupăm de avortul involuntar, care nu e nici provocat, nici prevăzut și, în urmare, nici imputabil. Oricât de regretabil ar fi acest fapt material, nefiind un act omenesc, el nu implică nici o răspundere morală. — Ce trebuie să ținem, însă, despre avortul voluntar? Este el culpabil sau nu? Este el totdeauna? Poate fi cel puțin îngăduit sau voit indirect? Înainte de a răspunde la aceste chestiuni să facem un scurt istoric.

Vechea societate păgână practica avortul pe o scară întinsă, fără măsură și fără rușine. Hipocrates sfătuește pe femei să ia leacuri abortive, nu pentru că ar detesta avortul — lucru îngăduit, după concepția lui — ci pentru preîntâmpinarea unor primejdii de boală, ce rezultă din absorbția lor. În Roma, avortul e la apogeu, în timpul împăraților, în toate clasele societății. Nu mai e o operație rușinoasă, clandestină, tănuțită, ci o practică uzuală, răspândită, admisă pretutindenea, până în palatul împăratesc. Teatrul și literatura contemporană vorbește de el ca de un lucru simplu și îngăduit. Vezi Plautus, *Truculentus* I, 2, 99; Ovidius, *De amoribus* I. II. c. XIII; Juvenalis *Sat.* II, 6. — Totuși existau legi împotriva practicelor abortive, unele destul de severe, ca cea următoare: »Oricine va face pe o femeie să ia o băutură abortivă, chiar fără de intenție criminală, fiindcă fapta e o pildă rea, va fi trimis la ocne, dacă e sărac; dacă e bogat, va fi relegat într'o insulă și o parte din bunurile sale va fi confiscată. Dacă mama și pruncul sucombă în urma băuturii, cei vinovați vor fi pedeșiți cu ultima pedeapsă (tăierea capului)«. Dar disordinea în moravuri era mai puternică decât legile. De aceea s'a prăbușit împărăția romană din Apus, ridicându-se pe ruinele ei popoare barbare: Vandali, Goți, Franci, Longobarzi ș. a.

Societatea modernă, din nenorocire, se aseamănă foarte mult, mai ales la orașe, cu vechea societate păgână. Sub pretexte multiple mai cu seamă economice și estetice (de siluetă!), mamele din această societate caută să scape, înainte de vreme, de rodul pântecelui lor și nu trebuie să se ostenească prea mult pentru a afla complici diplomați, cari să le stea în ajutor. Doctorul *Tardieu* scrie: »Crima avortului constituie o adevărată industrie. E un adevăr atât de recunoscut, încât se arată public casele, unde femeile însărcinate sunt încredințate că vor afla funesta complicitate ce o cer și a căror faimă e răspândită până în străinătate. Prea adeseori, autorii acestor manopere culpabile aparțin profesiei medicale și împrumută din însăși arta aceasta mijloacele de apărare...« (*Etude medico-légale sur l'avortement*, Paris, 1884 pagina 21—22). — La noi, d-l doctor Gheorghe Lazăr, medic al spitalului Lugoj, într'o comunicare făcută în 1924, la congresul regional al medicilor din Banat face constatarea întemeiată pe date statistice concludente că numai la acel spital au fost tratate pentru complicații provenite din avort 41 de femei în 1920; 60 de femei în 1921; 72 în 1923 ș. a. m. d. Unul din autorii funestului proiect de lege pentru autorizarea avortului cifrează la peste 150.000 numărul anual al acestor crime. Dacă aceasta e cifra astăzi, când avortul e considerat ca o crimă și pedeșit cu rigoare, ce va fi mâine, când el va fi privit numai ca un delict și când oricine va putea intra pe una din cele trei ușițe ce deschide legea însăși: etică, eugenică sau medicală?! E înspăimântător! Și apoi să ne mai mirăm de bietul Român »săracul, îndărăt tot dă ca racul« și că-i »străin în țara lui«. De bună seamă, dacă nu-i harnic să se înmulțească și s'o stăpânească atât numeric sau cantitativ, cât și intelectual și moral, sau calitativ. Aceasta e cea mai vitală problemă a țării și neamului nostru. Nu i se poate da nici când destulă atenție și însemnatate.

Și totuși, legislațiile moderne prevăd sancțiuni împotriva acestei crime de etnoctonie, adică de distrugere de neam. Să ne deschidem bine ochii și să vedem ce fac națiile mari și luminate, nu republica sovietelor

fără de Dumnezeu. De Italia lui Mussolini am vorbit. *Anglia pedepsește pe avortori și avortante cu moarte. În Franța, articolul 317 din codul penal spune următoarele: „Oricine, prin alimente, băutură, leacuri sau orice alt mijloc, va provoca avortul unei femei însărcinate, fie cu, fie fără de consimțământul ei, va fi pedeșit cu închisoare (rec'usion). Aceeași pedeapsă va fi rostită asupra femeii, care și provoacă singură avortul sau care va consimți să întrebunțeze mijloacele indicate sau puse la îndemână în acest scop, dacă avortul a urmat. Medicii, chirurgii și alți agenți sanitari, precum și farmaciștii, cari vor indica sau vor da aceste mijloace, vor fi osândiți la muncă silnică pe un timp, în cazul când avortul va avea loc“. Această pedeapsă e perfect îndreptățită. Din nenorocire, perfidia omenească e mai mare decât prevederea legiuitorului și ea găsește de multe ori mijloace de a scăpa de urmărirea legală.*

Mai observăm că, dacă medicii cinstiți sunt unanimi în osândirea avortului abuziv și nemotivat, unii dintre ei îl consideră legitim, dacă e vorba de a asigura sănătatea mamei sau de a o salva de un accident mortal.

Principii de soluție. Orice avort voluntar e un omor, cu atât mai culpabil, cu cât victima acestui omor e un nevinovat. Această dublă aserție determină caracterul moral al actului.

1° **Avortul e un omor.** Aici se pune chestia animației mediate sau imediate a »foetus«-ului. Însemnătatea problemei e limpede. Dacă sufletul e unit cu embrionul uman din clipa zămislirii, atunci »foetus«-ul în oricare epocă a sarcinei este om, iar expulsarea lui din pântec este omor. Un autor modern bine documentat în chestiune scrie următoarele: »În prezent, nici o autoritate medicală nu susține animația foetusului după concepție... E un fapt cucerit de știință: din clipa dintâi a zămislirii, embrionul e o ființă omească animată de un suflet.« (Coppens S. I., *Morale et medecine. Conférences de déontologie médicale.* Einsiedeln, 1901 p. 54—55). În orice epocă a gravidității ar fi provocat avortul, fiindcă ridică viața unui corp și spiritual, fiindcă se osândește un suflet nebotezat.

2°. **Victima acestui omor e revinovată.** Unii vin cu întâmpinări în punctul acesta. Ei spun: Nu e totdeauna adevărat că pruncul e o victimă nevinovată. Când el e o primejdie pentru viața mamei, trebuie privit ca unul care o atacă pe nedreptul (injustus aggressor). Nu există nici un moralist care să admită această teorie în ipoteza foetus-ului animat. Această procedură o recomandă doctorii pentru legitimarea avortului medical și al embriotomiei. Dar oare nu e o aberație să pretinzi că pruncul din pântec își atacă mama pe nedrept? Poate-se vorbi de nedreptate din partea unei ființe incapabile de un act de voință, lipsită chiar de conștiința vieții? Doctorul Capellmann observă, că primejdia mamei nu vine direct, dela prunc. Piedica nașterii, zice el, și greutatea ei vin din îngustimea deschizăturii și din contracțiile uterului. Adăogiți, la toate acestea, că prezența pruncului în pântecul mamei a fost dorită chiar de ea. De unde, încheie acest autor (*Medicina Pastoralis*, Paris 1893 pag. 12—13), nici mama, nici doctorul care o îngrijește, nu pot să invoce dreptul de apărare împotriva unui atac nedrept. De altfel, precum afirmă Doctorul Kupferberg, o similitudine în această privință, aceste cazuri sunt rarissime. Abia dacă sunt 4—5 pe an la întreaga populație germană din Reich și din Austria. (Vezi Dr. Kupferberg —

Mainz. Ist der Artifizielle Abort überhaupt berechtigt? Arch. f. Gynäkologie-Kongressbericht, Bd. 117, pag. 136--146).

Încheiere. 1°. Avortul *direct voluntar*, fiind omor direct, e totdeauna rău, grav culpabil și nu poate fi legitimat de nimeni și prin nimic. Nu se poate invoca un bine mai mare, sănătatea mamei, interesele unei întregi familii, nevoile altor prunci amenințați de mizerie, nici interesul societății, binele public, dacă e vorba de o persoană cu situație înaltă, de o regină chiar. E un principiu moral de o rigoare absolută, că scopul bun nu sfințește mijloacele rele.

2°. Avortul *indirect voluntar* poate fi fără păcat, cași omorul indirect. Această a două încheiere e o aplicație a principiului bine cunoscut că se poate face un act bun sau indiferent din fire, dacă se prevăd două urmări posibile: una bună, alta rea, presupunând că se intenționează cea bună și că ea are legătură tot atât de strânsă cu fapta, ca și cea rea și, în sfârșit, că sunt rațiuni grave de a acționa și a îngădui astfel răul. Astfel, deci, o mamă cu viața în primejdie poate întrebuința remedii, al căror efect direct și imediat e redobândirea sănătății, deși prevede că aceste remedii vor prileji, probabil, avortul.

Pedepse canonice. 1°. Dreptul vechiu bisericesc sancționa cu strășnicie vina avortului asimilând-o omorului. *Sinodul din Ancira* în anul 314 canon 21 amintește de vechea datină, potrivit căreia femeile vinovate de avort («femeile care curvesc și-și omoară fătul în pânțele») sunt scoase din biserică până la moarte. Acest sinod reduce pedeapsa la zece ani de pocăință («hotărîm ca să fie oprite vreme de zece ani, după treptele hotărîte»).¹⁾

La fel prevăd și alte sinoade: *cel din Elvira* în 313 canon 63; *cel din Lerida* în 524 canon 2; *cel din Trullo* în 706 canon 91 ș. a.

În Apus, papa *Papa Sixt V* publică împotriva avortului constituția apostolică «*Eifraenatam*» la 29 Octombrie 1588. După ce amintește și tâlcuiește canoanele vechilor sinoade, pentru a împiedica întinderea răului, prevede sancțiuni determinate pentru toți păcătoșii de orice rang și vârstă, dacă pricinuesc avort fie înșiși, fie prin intermediari. Iată aceste sancțiuni: a) Excomunicație (afurisenie) rezervată Sfântului Scaun Apostolic a Romei; b) iregularitate pentru admitere la hirotonie sau dacă e hirotonit, pentru practica preoțească, de asemenea rezervată S. Scaun, chiar dacă păcatul e ascuns.

2° Dreptul actual al Bisericii Catolice așa de minunat cuprins în noul cod (Codex Juris Canonici) menține iregularitatea rostită de Sixt V împotriva avorturilor. Ea e, deci, regulă de drept canonic. Afurisenia încă rămâne, fiind înnoită prin constituția «*Apostolicae Sedis*» din 12 Octombrie 1869. Iată textul: «Sunt supuși excomunicației decretate (latae sententiae), rezervate episcopilor sau locțiitorilor lor: II cei ce pricinuesc avort real».

«*Cei ce pricinuesc*» sunt: a) cei ce acționează direct: medicul, moașa și alții, cari întrebuințează băuturi, injecții sau alte mijloace; b) cei ce cooperează fizic: părinți, prieteni, căseni cari ajută pe doctor sau pe moașa; c) cei ce cooperează moral, dar esențial și efectiv, de pildă bărbatul, care poruncește părintele, care amenință, când această poruncă sau această ame-

¹⁾ Vezi acest canon în Pidalion de Zosima Târâlă și Haralambie Popescu, București «Speranța», 1933 pag. 318-319.

nițare e cauza determinantă a crimei; d) mama încă intră în categoria celor afurisiți.

„*Abort*”. Terminul e absolut, fără restricție. Vițează orice avort. Nu face deosebiri după epocile de graviditate și nu intră în subtilități filosofice despre animația mediată sau imediată a »fetus«-ului.

„*Real*”. Nu ajunge încercarea. Pentru a fi vinovat de afurisenie se cere săvârșirea deplină a acestei crime. De bună seamă e păcat și încercarea crimei. Dacă ea, însă, n'are urmări, nu e pedepsită de autorități.

Această afurisenie nu e rezervată Sfântului Scaun, ci episcopilor sau locțiitorilor lor. Aceștia, la rândul lor, pot să delege — și de fapt delege — pe preoții însărcinați cu ascultarea sfintelor spovedenii să dea deslegările, dictând canon sau pedeapsă duhovnicească potrivită, după timp și împrejurări.

P. Ioan Georgescu.

Bibliografie: Articolul »Avortement« de A. BEUGNET în *Dictionnaire de Théologie Catholique* (Paris, 1923, coloanele 2644—2652);

Dr. NICOLAE POPA, *Avortul*, Considerațiuni sociale, morale și medicale, București, 1934. 78 pagini, 20 lei. Lucrare excelentă. Se poate obține dela ziarul »Farul Nou«, București II, Str. Berthelot 19 etaj II.

— **Din activitatea Agrului parohiei catedralei.** Duminecă, 16 Decembrie, Agrul parohiei catedralei și-a ținut obișnuita șezătoare lunară, de data aceasta la capela gr. cat. din cartierul Ioșia, str. No. 1. Șezătoarea a avut loc după terminarea sf. liturghii în curtea capelei, care a fost plină de credincioșii, dornici de-a asculta cuvintele morale și sfaturile înțelepte ale agrștilor. Șezătoarea a fost deschisă de președinte, care a constatat cu mulțumire intensificarea vieții sufletești. A arătat scopul șezătorilor: reculegerea sufletească. Agrul — a spus d-sa — are de scop de a da sfaturi frumoase și înțelepte și a ridica sufletește pe credincioși. Noi am venit la d-voastră nu ca să facem demagogie și politică, ci pentru a ne apropia cât mai mult de Biserica lui Christos. După acestea D-I I. Fersigan și-a cetit conferința d-sale despre »Iubirea de patrie«. Evocările istorice, și pildele de viu eroism și puternică dragoste pentru neam și țară, au emoționat adânc pe auditori. Ca o reverie plăcută s'a desfășurat apoi restul programului, care au fost executat de copiii grădinei și ai școlii primare. Au fost recitări, dansuri și colinde drăguț și frumos executate. A urmat apoi reflexia religioasă asupra evangheliei zilei, făcută de Păr. Neculaes. S. Sa a arătat că la fel stăpânului din pilda evangheliei, ne cheamă și pe noi Isus, la nuntă. Dar la o nuntă de înălțare și purificare sufletească. — Să nu fim ca cei din evanghelie. Să lăsăm grijile noastre lumești și să ne apropiem de masa ce ne-o oferă Christos: de biserică. Numai așa neamul nostru va progresa și prospera. Ca încheiere președintele a adus mulțumiri celor ce i-au dat concursul și în special D-rei Rosenberg, conducătoarea Grădinei de copii. Din partea localnicilor a răspuns d-I Alexandru Mureșanu prof. pensionar, care a mulțumit în numele credincioșilor, Asociației Agrului pentru lumina ce o varsă în sufletele credincioșilor prin șezătorile ce le organizează. Roagă conducerea ca să descindă cât mai des și promite, că credincioșii vor participa în număr și mai mare. — Semn bun pentru cei ce știu trage concluzie cuvenită. (A. Pop).

Verificarea forțelor spirituale și morale în slujba rezolvirii crizei europene.

— Conferința d-lui J. M. Musy. —

Toată lumea e preocupată de criza financiară economică a zilelor grele prin cari trecem. Mai ales acum, când stăm în pragul unui nou an, involuntar ni se pune întrebarea: în cotro mergem? Vom ajunge în acest an cu un pas mereu înainte în a rezolva grozava proalemă?

Un lucru e sigur: nimic în lume nu stagnează, totul se mișcă, totul progresează. Criza actuală *odată* și va afla și ea deslegarea. Un lucru nu știm: cum? Fi va ea lentă și evoluționară sau bruscă și cu vârsări de sânge?

Bineînțeles că tot omul echilibrat sufletește caută deslegarea pe calea evoluției printr'o îndrumare conștientă a factorilor economici și sociali în această direcție.

*

La sfârșitul lui Noemvrie d. J. M. Musy, fost ministru de finanțe și președinte al Republicii federative elvețiene, a ținut în București două conferințe economico-financiare. Publicul distins, care a ascultat cu mult interes părerile financiare ale d-lui J. M. Musy a subliniat foarte adese cu aplauze adevărurile enunțiate de către unul dintre cei mai mari economiști ai Europei.

Cred, că nu vor fi fără interes pentru cetitorii noștri unele dintre concluziile, la care a ajuns fostul ministru de finanțe al Elveției,

În prima sa conferință d. Musy s'a ocupat cu cauzele crizei actuale. După părerea d sale, lumea nici nu se găsește în criză, »ci în fața tranziției dure-roase spre o stare economică și socială — poate și politică«. Originea crizei a stat în primul rând în dezvoltarea fantastică a producției prin aplicarea minunatelor descoperiri ale științei, la care se adaugă faptul, că Europa a pierdut o mare parte a deuseelor ei de dincolo de mări. Veacul al 19-lea s'a ocupat exclusiv de organizarea politică a societății și a ignorat cu desăvârșire partea economică și socială.

Știința a făcut mari progrese, pe cari le-a aplicat la intensificarea producției, în vreme ce starea socială a rămas tot cea veche. Așa s'a ajuns la criza de azi, care are la bază supra-abundența și șomajul, adică, o creștere a puterilor de producție, și, prin șomaj, o reducere a numărului consumatorilor solvabili.

În a doua conferință d-l J. M. Musy se ocupă cu chestiunea monetară, cu autarchia la cari tind azi statele, precum și cu schimbările economico-sociale pe care d-sa le preconizează în viitor.

Ce privește politica monetară, d-sa este aderentul hotărât al stabilității monetare, fiindcă o monedă stabilă este una din condițiile indispensabile restaurării pe care lumea trebuie să o întreprindă, dacă nu vrea să se prăbușească în haosul care amenință civilizația. Singurul lucru pe care trebuie să-l facem în domeniul monetar este să urmărim o politică cuminte și îndrăzneată, menținând o monedă sănătoasă.

Dar aceasta e numai partea negativă a chestiunii. Lumea va trebui să întreprindă și o acțiune pozitivă spre a ieși din impasul în care se află. E fapt, că șomajul ia proporții înspăimântătoare. Numai în Statele-Unite ale Americii sunt 17—18 milioane de șomeri. Trebuie deci reorganizată întreaga politică economică

și adaptată nouilor împrejurări sociale. Această adaptare e un lung proces; dar e realizabilă prin bunăvoința și conlucrarea oamenilor de bine, cari vor trebui, ca în locul egoismului strimț din trecut, să pună o largă concepție a îmbrățișării întregii omeniri pentru sanarea economică a lumii.

În calea acestei noi perspective stă așa zisa autarhie, adică îngrădirea statelor cu tot felul de ziduri chinezești, pentru a împiedeca schimbul între produsele lor, care schimb, în cursul anului expirat, a scăzut dela 100 la 20 procente și care tinde să ajungă la zero.

Europa se împarte între Europa apuseană sau industrială și Europa orientală sau agricolă. Înainte de război, cele 11 state industriale cumpărau din Rusia și Statele dunărene, inclusiv și România, grâu, în valoare 1 $\frac{1}{2}$ miliarde franci aur în fiecare an, iar statele agricole foloseau totalitatea acestei sume pentru a cumpăra produse industriale.

Iar azi? Conform statisticelor, Statele Europei apuseane împoartă cam aceeași cantitate de grâu, — cam 60 de mil. chintale — dar nu din Europa orientală, ci din Canada, Statele Unite, Argentina și Australia. Nici statele orientale nu mai cumpără aproape nimic din țările industriale. Deci, în vreme ce înainte de război, contravaloarea a 60 mil. chintale grâu rămânea în Europa pentru plata furniturilor industriale, azi, această sumă este plătită efectiv, de unde urmează deschilibrul din statele industriale din Europa.

Modificarea acestei situații e posibilă și ea constă, în intensificarea relațiilor economice între Europa industrială și Europa agricolă, în special, între Europa apuseană și cea orientală, și deci, în dărâmarea autarhiei economice de azi. (Cum a spus și d-l Titulescu în Geneva: spiritualizarea granițelor).

Prin aceasta ar avansa și spiritul păcii între popoare, fiindcă interdependența economică micșorează fricțiunile, solidarizează interesele între state și ar putea crea o solidaritate între Europa apuseană și cea orientală, pe baza intensificării schimburilor și prin suprimarea tuturor barierelor și obstacolelor vamale.

Dacă ne dăm seama de gravitatea actualei crize, trebuie să înțelegem, că ea nu poate fi înlăturată numai pe planul național, că o colaborare internațională este absolut necesară.

În afară de sforțările ce trebuie făcute pe plan național și internațional, mai există o condiție esențială, dacă voim să mai salvăm ceea ce mai poate fi salvat din vechea civilizație europeană, și aceasta este: *verificarea forțelor spirituale*.

»Sunt profund convins — încheie d-l J. M. Musy — că activul cel mai puternic al unui popor nu este reprezentat de băncile sale, de numărul tunurilor sale, de mitralierele de care dispune, ceea ce este mai puternic în bilanțul unui popor sunt energiile sale spirituale sunt valorile sale morale«. (Aplauze prelungite)

»Trebuie să avem îndrăzneala de a ne înapoia la practica unui creștin activ! (Aplauze). Nu un creștinism lănced, steril, vorbăreț, dar un creștinism vivificator, creator, constructor, realizator, acel creștinism care va rămâne — Doamnelor și Domnilor — izvorul din care toate popoarele și toți oamenii, din toate tim-

purile vor putea trage elementele unei veșnice întineriri. (Aplauze îndelungate).

Doresc, ca civilizația noastră europeană, ieșind din perioada pe care o vom lăsa în urma noastră, să ne ducă spre o situație nouă, care va fi, foarte probabil, deosebită de ziua de ieri, doresc, ca forțele ei spirituale să ne dea curajul de a merge spre viitor, cu îndrăzneală, ca o trupă de războinici victorioși, care vor să aducă cu ei, în cetatea nouă, *toate puterile lor spirituale și toate energiile lor morale*».

Simion Gocan.

Vieață ascunsă în Domnul.

Heinrich Gusztáv, germanistul universității din Buda-Pesta, nu avea o idee prea înaltă de originalitate. El spunea elevilor săi, candidați pentru doctorat: »Ia patru cărți și scrie dumneata a cincina!« Așa se face că aportul acestei universități la progresul științei e atât de redus.

Ce bine a fost că universitățile noastre românești au urmat alte căi, s'au inspirat după alte modele. Do- vadă, considerabila serie de excelente lucrări de licență și câteva chiar de doctorat ce avem, apoi spiritul de cercetare proprie și de expunere personală ce caracterizează pe absolvenții acestor universități.

Exemplu fericit ne oferă și d. I. M. Rașcu, profesor la liceul Șincai din capitală, fost membru al Școlii române din Paris, unul din cei mai buni scriitori ai noștri, format în cercul literar dela »Vieața Nouă« a d-lui Ovid Densusianu. Noua d-sale lucrare »La Lisieux, cu sfânta Tereza« *) e un triumf de artă literară. Timp de zece ani și mai bine, d-sa a cetit autobiografia sfintei (Istoria unui suflet) corespondența și minunile ei, a făcut călătorii și cercetări la fața locului, i a văzut hănițele și jucăriile din copilărie, cărțile și caietele de școală, crucile, mătaniile, icoanele, statuile, la cari s'a închinat, părul ei buclat și împodobit cu crini, casa din care a plecat și mănăstirea unde s'a oprit, leagănul și mauzoleul, începutul umil și slava cerească, și când sufletul i-a fost plin de lumina atâtor cunoștințe în triluri avântate, a început să sboare ca o ciocârlie spre soare. Căci e sbor încântător, un falnic poem, o măreață trilogie lucrarea aceasta.

Afară de introducere, ea cuprinde în partea I viața Sfintei Tereza până la intrarea în mănăstire; în partea II dela intrarea în mănăstire până la încetarea ei din viața pământească și în partea III dela intrarea ei în slava cerească până la ultimele picături de binecuvântare dumnezească obținute prin mijlocirea ei.

Aceste sunt părțile mari ale trilogiei. Cele mici, strofele trebuie să și le identifice fiecare cetitor în parte. Vraja ce împrejmuie opera în întregime și fiecare fragment în deosebi, apoi răgazul ce și-l dau în chip firesc diferitele fragmenta izolate deolaltă prin câte o stelujă te îndeamnă la aceasta. Ce adevăruri mari și în imagini cât de sclipitoare sunt exprimate aici! Un poet de talent tâlcuind gândurile și simțimintele unei sfinte cu suflet de mare artistă (ea scria și picta admirabil!). Insistăm asupra acestei lucrări fiindcă avem așa de puține lucrări originale de inspirație religioasă. Traduceri? Berechet. Dar se știe că »traducțiile nu constituie o literatură«. O singură operă originală stimulează mai mult spiritele, e mai fecundă

decât zeci și sute de traduceri. Iată ce imagine fericită ne dă autorul după această Sfântă favorită, relativ la bezna încercărilor și ispitelor ce chinuesc sufletele alese pe pământ: »Călătoria ei de nuntă nu e atrăgătoare. Logodnicul ei, e drept, o face să străbată finuturi bogate și magnifice; însă întunericul o împiedică să admire ceva și mai ales să se bucure de toate aceste minunății. Ai să crezi poate că e tristă din pricina asta? Din contra, e fericită că-și urmează Logodnicul pentru El însuși și nu pentru darurile ce ar putea să i ofere. El singur e atât de frumos, atât de încântător, chiar atunci când tace sau când se ascunde«. Câtă pătrundere în ceea ce se cheamă viața ascunsă în Domnul! Am fi fericiți, dacă d. I. M. R. ar tâlmăci la fel întreaga opera S. Tereza!

P. I. G.

Atențiune!

La Societatea „Sf. Ioan Gură de Aur“
Parcul Ștefan cel Mare. No. 8. Oradea.

7. Afară de acestea, mai avem următoarele cărți:

— Ioan Georgescu: *Istoria bis. creștine unio.* (50 Lei).

— Dr. Iacob Radu: *Istoria Diecezei române unite a Orăziti-Mart* (50 Lei).

— Prof. Vasile Bolca: *Școala normală română unilă din Oradea* (100 Lei).

— Petru Tămăian: *Istoria Seminarului și a educației clerului Diecezei române unite de Oradea* (40 Lei).

— Ioan Georgescu: *Istoria Seminarului din Oradea* (10 Lei).

— Dr. Iacob Radu: *Samuil Vulcan* (30 Lei).

— Dr. Iacob Radu: *Episcopul Vasile Erdelt* (25 Lei).

— Ioan Georgescu; *Episcopul Mihail Pavel* (25 Lei).

— Dr. Iacob Radu: *In Memoriam*. Prinos memoriei episcopului Dr. Demetriu Radu (50 Lei).

— Dr. Iacob Radu: *Foștii elevi români la Roma* (30 Lei).

— Jean Carrère: *Triumful Papalității* (50 Lei).

— George Sofronie: *Tratatul de la Lateran și Statutul internațional al Papalității*. Studiu de drept internațional și istorie diplomatică (100 Lei).

— Păr. Alexandru Fărcășan: *Adevărul istoric al Genezei*. O piatră solidă la fundamentul Evangheliei Vechiului Testament.

— Dela 100 Lei în sus, acordăm 10% rabat; iar dela 250 Lei în sus 20%.

La comenzi nerambursate, suportăm noi cheltuielile de expediere.

8. Recomandăm în mod special pentru toți creștinii ce se năzuiesc a înainta pe cărările lunoase ale perfecțiunii: *Calea desăvârșirii creștinești* — Vol. I și II. Tradusă de Păr. Dr. Al. L. Tăutu. Un nesecat izvor de norme ascetice. (80 Lei volumul).

— Pentru credincioșii greco-catolici avem cartea de rugăciuni a rep. Ioan Genț: *Mângâierea Creștinului*. (60 Lei în pânză; 150 Lei în piele).

Adresa: Societatea „Sf. Ioan Gură de Aur“
Parcul Ștefan cel Mare No. 8. Oradea.

*) In depozit și la această revistă (120 pagini, format 8°, 40 lei).

CRONICI

— Urăm tuturor colaboratorilor, abonatorilor și cetitorilor noștri. An Nou fericit.

— **Hirotoniri.** Exc. Sa Episcopul nostru diecezan a hirotonit în 6 Dec. cor. întru preoți pe următorii clerici absolvenți: *Ioan V. Șopterean* (din Arhidieceză), *Petru Bontea* și *Iuliu Robotin*. Iar în 23 Dec. cor. l-a ridicat la treapta preoției pe clericul absolvent *Florian Chișbora*. — Le urăm și pe această cale nouilor hirotoniți roade bogate în via sufletelor!

— **„Seara lui Crăciun“ la Școala Normală Unită din Oradea.** În după amiaza zilei de 15 Decembrie, Școala Normală Unită din Oradea s'a împărțit de o sărbătoare aleasă. Elevii, școlii, sub conducerea d-lui profesor *Aurel Pop*, în vederea sărbătorii Crăciunului, pentru a pregăti sufletele pentru marele praznic, au pregătit o serbare cu un program bogat. Sala festivă a școlii s'a dovedit aproape neîncăpătoare pentru publicul ce a ținut să ia parte. A fost o lume selectă. — Serbarea începe cu „*O ce veste minunată*“, colinda cântată de corul elevilor, de sub conducerea d-lui profesor *Ambroziu Iluțiu*. Urmează apoi conferința d-lui profesor *Aurel Pop*, care, în termeni alesi, vorbește despre crăciunul de odinioară și cel de azi. Conferința interesantă și bogat documentată a fost răsplătită cu aplauze bogate. — Urmează apoi „*Seara lui Crăciun*“, piesă în trei acte de *Aurel Pop*, interpretată de elevii școlii cu concursul d-șoarelor Brâncoveanu, Turdeanu și Didona Mureșanu, elevă la școala de aplicație. În cursul unui ceas și jumătate publicul a trăit tot parfumul de sărbătoare din ajunul Crăciunului pe care-l trăiește satul nostru românesc. În cadrul unei acțiuni unificare și bogate autorul a avut fericită inspirație să plaseze întreaga comoară a sufletului românesc creată pentru a preamări nașterea Mântuitorului. Vicleimul, steaua variate urări, plugușorul etc. se perândă în fața publicului. Publicul a fost mulțumit, fiindcă reprezentația, pe lângă interpretarea corectă a rolurilor și pitorescul obiceiurilor străbune, a constituit o școală aleasă de pătrundere a sufletului popular. — Reprezentația de la Școala Normală constituie un început bun, pe o cale ce trebuie băfătorită cât mai des și râvna d-lui profesor *Aurel Pop* în această direcție, priceperea domniei sale constituie o cheazăsie că și în viitor vom fi împărțășiți de perle sufletești alese. Interpretarea aleasă și disciplinată vorbesc despre o râvnă încordată într'o școală care a deprinsă cu munca. Prin reprezentația din 15 Decembrie vorbește însuși spiritul disciplina și hărnicia ce stăpânește în Școala Normală Unită a Orăzii.

Coresp.

TIPIC.

20 Ianuarie. *Duminea leproșilor*. Vers 1. La *Inserat* și *Mănecat* toate ca în alte Dumineci de rând. Evangh. și Luminăt. inv. I. *La Sf. Liturghie* Evangh. Duminecii a XII-a d. În Sf. Cruci, a leproșilor. (Pag. 127).

27 Ianuarie. *Duminea lui Zahau*. Vers 2. Evangh. și Luminăt. inv. II. *La Sf. Liturghie*, Evangh. Duminecii a XV-a d. În Sf. Cruci, a lui Zahau (pag. 134).

30 Ianuarie. *Sf. Trei Ierarhi*. Toate ale sărbătorii din Mineu.

— Misă —

BIBLIOGRAFIE

— **Ilie I. Mirea**, *Manualul serbărilor școlare* cuprinzând: conferințe, teatru, muzică, dansuri și recitări pentru două serbări școlare complete: *Serbarea Crăciunului și Serbarea Unirii* (24 Ianuarie). Cu o prefață de I. Simionescu, București „Cugetarea“, format 8°, 128 pagini, 28 lei.

E întâia dintr'o serie de șase cărți închinată diferitelor serbări școlare (Paști, sădirea pomilor, 10 Mai, ziua eroilor, sfârșitul anului școlar). Ideea e foarte bună și trebuie salutăată cu căldură. Realizarea ei lasă de dorit. Dacă sunt reproduse și poezii excelente ce merită să fie răspândite, altele nu sunt vrednice să figureze nicăiri, necum într'o asemenea carte. Iată, de pildă, ce versuri „închează“ cineva „Către Christos“ p. 20: „Nu e azi nici o surpriză și nici pic de îndoială, Că bântue atâta criză, Criză groaznică, morală“.

— **Dumitru Neda**, *Comoara comorilor*. Rânduri de citit, dar mai ales de cîmpănit. Blaj, 1934. Format 8°, 16 p. 3 lei.

Distinsul redactor al „Unirii“, p. D. N. își retipărește din Calendarul de la Blaj pe 1935, această lucrare, inspirată de viața și visiunile călugăriței Maria Marta Chambon din Chambery (Franța). Această umilă visitandină a fost învrednicită de nespuse visiuni și revelații particulare, deși era cu totul lipsită de învățătură. Cartea ei a fost crucea, iar slovele, sfințele rani. Sunt deadreptul uimitoare aceste visiuni și revelații. „Rănilile sfințelor Mele picioare“ îi spune odată Domnul, „sunt un ocean. Adu-mi aci toată suflarea; deschizăturile acestea sunt destul de largi pentru a cuprinde toată zidirea“. Iar altădată: „Cununa de spini. M'a făcut să sufăr mai mult decât toate celelalte rani laolaltă; ea a fost cea mai crâncenă durere a Mea, după cea din grădina Maslinilor. Pentru ușurarea ei trebuie să țineți bine Rânduiala voastră mănăstirească“. Ce avertisment bun în aceste zile de anarhie și dezorientare! (ig).

— **Iosif Schiopul**, Diploma Andreiană din 1224 și alte documente false sau fals interpretate. Cu 5 facsimiluri și 1 hartă în culori. Cluj, „Cartea Românească“ 1934, format 8° mare, 124 p. 50 lei.

Studiind istoria Ardealului distinsul publicist, d-l I. S. se izbi de enorma nepotrivire dintre anumite teorii și realitatea etnică din această provincie. În vremea stăpânirii romane toate documentele ne atestă prezența unei numeroase populații latine, pe care năvălirile barbarilor par a o fi înlăturat, dacă nu distrus cu totul. Veacuri de-a rândul documentele apoi nu mai pomenesc de ea. Parcă intrase în pământ. Din această țacere, au prins curaj să vorbească adversarii Românilor: Rössler, Kunfalvi și școala lor, afirmând că, în urma retragerii legiunilor lui Aurelian țara aceasta a rămas pustie. După diferite invasiuni efemere, cei dintâi, care se așază trainic aici sunt Ungurii și Sașii. Românii vin târziu în sec. XIII și urm. Acești teoreticieni nu ș'au întrebat niciodată, cum se face, că după zece veacuri poporul român reapare exact în aceleași hotare, în care-l colonizase altă dată împăratul Traian. Așe e când se construiesc teoriile din fantezie, nu din documente adevărate. În toate științele se caută, dacă documentele sunt autentice, integre și veroco, numai în o anume istoriografie nu s'a procedat așa. Lucrarea de față e o interesantă critică istorică, făcută cu agerime și pătrundere. Pentru înlesnirea cercetărilor, autorul anexează o hartă și facsimilurile textelor contraversate. Cei ce se interesează de asemenea lucrări o vor citi cu plăcere. (ic).